

فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی

Human Sciences Research Journal

دوره چهارم، شماره ۲۸، تابستان ۱۳۹۹، صص ۱-۳۰ New Period 4, No 28, 2020, P 1-30

ISSN (2476-7018)

شماره شاپا (۲۴۷۶-۷۰۱۸)

چالش‌ها و فرآیند سیر تاریخی مذاکرات توافق هسته‌ای تا برنامه جامع مشترک

حسین سهرابی

دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم سیاسی و روابط بین الملل

علوم و تحقیقات آزاد تهران واحد بین الملل قشم، ایران

drhosseinali_sohrabi@yahoo.com

چکیده

در این گاه شمار مختصر تلاش شده است دوره‌های مختلف مذاکراتی بین تیم مذاکره کننده هسته‌ای کشورمان با طرف مقابل، با تمرکز بر مذاکرات هسته‌ای در ۲۳ ماه ابتدای دولت یازدهم، به صورت عینی و به دور از هرگونه قضاوت درج شود. همان گونه که خوانندگان محترم ملاحظه خواهند کرد حجم مذاکرات انجام شده بهترین شاهد برای تلاش گسترده وزارت امور خارجه، در نمایش یک دیپلماسی مقتدرانه و عزتمندانه جهت دفاع از منافع ملی و تأمین اهداف مذاکراتی است. در این راستا در ابتداء چگونگی تبدیل موضوع هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران به یک بحران ساختگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس روند حضور توافق روی برنامه اقدام مشترک ژنو و مذاکرات برای اجرایی شدن آن بررسی می‌شود. در نهایت هم شرح مختصری به صورت گاه شمار از تلاش‌های انجام شده طی ۴۰ دور مذاکره برای حصول برنامه جامع اقدام مشترک در وین مطرح و ارائه خواهد شد. بی شک هدایت و انجام این مذاکرات به روشی عزتمندانه و سرشار از غرور ملی نتیجه رهنمودهای مدیران مقام معظم رهبری و مقاومت ملت شریف ایران طی بیش از یک دهه است.

واژه‌های کلیدی: فرجام، برجام، غرب، مذاکرات هسته‌ای، ایران، اروپا

روند حصول توافق روی برنامه اقدام مشترک ژنو^۱

پس از پیروزی دکتر حسن روحانی در یازدهمین انتخابات ریاست جمهوری در ۲۴ خرداد ۱۳۹۲، وزارت امور خارجه تمام تلاش خود را برای حل سریع تر موضوع هسته ای، ایران به کار بست که نتیجه آن دست یافتن به برنامه اقدام مشترک ژنو در سوم آذر همین سال، یعنی حدوداً سه ماه بعد از ارجاع موضوع مذاکرات به وزارت امور خارجه بود.

حدوداً یک ماه بعد از ارجاع مسئولیت به وزارت امور خارجه، آقای دکتر محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران و خانم کاترین اشتون، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، اول مهرماه ۱۳۹۲ و در حاشیه شصت و هشتمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد با یکدیگر دیدار و توافق کردند اولین نشست وزرای خارجه ایران و گروه ۵+۱ را در نیویورک جهت بررسی راهکار دیپلماتیک حل موضوع هسته ای ایران برگزار کنند.

در تاریخ ۵ مهر ماه ۲۷ سپتامبر، دور اول مذاکرات جمهوری اسلامی ایران و گروه ۵+۱ در نیویورک برگزار شد. در این دیدار طرفین توافق کردند ۲۳ و ۲۴ مهرماه در ژنو مذاکرات از سر گرفته شود. وزرای امور خارجه ایران و آمریکا در حاشیه این نشست برای اولین بار بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در مورد موضوع هسته ای با یکدیگر گفت و گو کردند. آقای دکتر محمد جواد ظریف در این دیدار، آمادگی جمهوری اسلامی ایران را برای انجام مذاکرات هدفمند در چارچوب زمانی مشخص در خصوص مساله هسته ای اعلام و بر حق قانونی ملت ایران در برخورداری از فناوری هسته ای صلح آمیز و به ویژه حق غنی سازی در ایران تاکید کرد.

در تاریخ ۲۳ و ۲۴ مهرماه ۱۵/ تا ۱۷ اکتبر، دور دوم مذاکرات ایران و گروه ۵+۱ یا نشست ژنو ۱ برگزار شد. وزیر امور خارجه گایران در این نشست پیشنهاد خود را با عنوان "پایانی بر یک بحران غیر ضروری، آغازی برای افق های جدید" بصورت پاور پوینت ارائه داد. آمریکا و دیگر کشورهای طرف مذاکره این دور از مذاکرات را صریح ترین، شفاف ترین و دقیق ترین دور مذاکرات تاکنون با ایران دانستند.

آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کارترین اشتون در پایان مذاکرات بیانیه مشترکی صادر و در آن پیشنهاد جدید تهران را با هدف تنش زدایی، گام مهمی به سوی جلو توصیف کردند. همچنین طرفین توافق کردند. جزئیات مذاکرات تا قبل از رسیدن به توافق اولیه رسانه ای نشود اما مذاکرات را اساسی و در حال پیشرفت دانستند.

قرار شد کارشناسان هسته ای، علمی و امور تحریم های کشورهای ۵+۱ و جمهوری اسلامی ایران قبل از نشست آینده (۷ و ۸ نوامبر/ ۱۶ و ۱۷ آبان) برای بررسی اختلاف نظرها و تدوین گام های علمی با یکدیگر دیدار کنند. رسانه های خارجی به نقل از دیپلمات ها، پیشنهادات ایران را بسیار منطقی تر و دقیق تر از گذشته دانستند.

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

در همین حال رژیم صهیونیستی از کشورهای مذاکره کننده خواست به ایران اعتماد نکنند و رایزنی‌ها را با واشنگتن برای تشدید فشار و لغو نکردن تحریم‌های ایران افزایش داد. سناتورهای جمهوری خواه آمریکایی، تحت فشار اسرائیل و لابی طرفدارش در امریکا نیز فعالیتشان را علیه به نتیجه نرسیدن توافق آغاز کردند.

همزمان با تداوم مذاکرات با گروه ۵+۱، مسیر مذاکرات کارشناسی با آژانس بین المللی انرژی اتمی مبرای حل و فصل مسائل باقی مانده یا به اصطلاح ابعاد احتمالی نظامی با جدیت از سوی تیم مذاکره کننده هسته‌ای دنبال شد. در این راستا ملاقات (۶ آبان / ۲۸ اکتبر) با یوکیا آمانو، مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی در وین با همین هدف انجام شد.

ایران در این دیدار تاکید کرد که «رویکرد جدید» به مذاکرات اتمی با غرب وارد شده است. همچنین پیشنهاداتی را ارائه داد تا در نشست کارشناسان ایران و آژانس درباره این پیشنهادات بحث شود. یوکیا آمانو مدیر کل آژانس بین المللی اتمی نیز دست یابی به «پیشرفتی مشخص» را برای هر دو طرف مهم ارزیابی کرد. این دور از مذاکرات دو روز به طول انجامید و روز ۷ آبان پایان یافت. طرفین مهم ترین دستاورد این نشست دو روزه را دست یافتن به متن جدید توافق طرفین، دانستند که جایگزین ۱۰ دوره مذاکره و چارچوب قبلی می‌شود. همچنین بر اساس بیانیه مشترک طرفین، قرار شد دور بعدی مذاکرات ۱۱ نوامبر (۲۰ آبان) در تهران برگزار شود.

یوکیا آمانو در تاریخ ۲۲ آبان برای امضای تفاهم نامه جدید بین ایران و آژانس بین المللی اتمی به کشورمان آمد. این بیانیه به نام چارچوب همکاری توسط آقای دکتر علی اکبر صالحی معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و یوکیا آمانو مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی امضا شد. بر اساس این بیانیه ایران در یک برنامه زمان بندی مسائل باقی مانده از گذشته و حال را حل خواهد کرد و آژانس نیز در زمینه پیشرفت در اجرای این اقدامات به شورای حکام گزارش خواهد داد. در تاریخ ۱۶، ۱۷ و ۱۸ آبان ۱۳۹۲، دور سوم مذاکرات تحت عنوان نشست ژنو ۲ برگزار شد. این نشست با گفت و گوهایی آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کارتن اشتون پیش از آغاز رسمی مذاکرات آغاز شده و با مذاکرات نمایندگان ایران با نمایندگان ۶ کشور ادامه یافت.

جمهوری اسلامی ایران، نمایندگان گروه ۵+۱ و دیپلمات‌های حاضر در نشست، دست یافتن به توافق را نزدیک دانستند و بعد از اولین روز، طرفین مذاکرات را خوب و سازنده توصیف کردند.

همچنین آقای دکتر محمد جواد ظریف در مصاحبه ای با شبکه خبری سی ان ان اظهار امیدواری کرد که طرفین بزودی بتوانند به بیانیه مشترکی دست یابند. همزمان با منتشر شدن جزئیاتی از توافق ایران و گروه ۵+۱ بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر رژیم صهیونیستی آن را اشتباهی تاریخی توصیف کرد.

هیأت ایرانی، نشست های چند جانبه ای با هیأت های اروپایی، آمریکایی، چینی و روس داشت و طرفین از تهیه پیش نویس بیانیه مشترک خبر دادند و گفتند احتمال می رود بیانیه مشترک بزودی تکمیل شود.

تصمیم گیری‌ها که به مراحل حساس تر رسید، آقای جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا توسط خانم کاترین اشتون به نشست ژنو دعوت شد و همزمان دیگر وزرای امور خارجه کشورهای گفت: من به این دلیل به ژنو آمده‌ام که این مذاکرات دشوار، اما برای امنیت کل منطقه و جهان مهم است. تاکنون پیشرفت‌های بسیاری حاصل شده اما توافق هنوز نهایی نشده است. آقای جان کری نیز در حالی که مشغول تسهیل در روند مذاکرات به اصطلاح صلح در اراضی اشغالی بود به سوی ژنو حرکت کرد.

خانم کاترین اشتون با وزرای امور خارجه ۶ کشور در ژنو دیدار کرد تا پیش از آغاز تدوین توافق نامه با آنها رایزنی کرده باشد. با حضور آقای جان کری و دیگر وزرای خارجه در ژنو، مذاکرات به صورت سه جانبه بین آقای دکتر محمد جواد ظریف، خانم کاترین اشتون و آقای جان کری برگزار شد و طرفین سه دور نشست سه جانبه را پشت سر گذاشتند.

چگونگی اجرای توافق و محدود کردن بخشی از فعالیت‌های هسته ای ایران در ازای لغو یا کاهش بخشی از تحریم‌ها، به مساله اصلی طرفین تبدیل شد. با آنکه دست یافتن به توافق محتمل به نظر می‌رسید، زمره‌هایی از مخالفت‌ها نیز شنیده شد و در نهایت در حالیکه همه شرایط برای سریدن به توافق نزدیک بود، با زیاده خواهی برخی طرفات مذاکرات ناکام ماند. آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کاترین اشتون در نشست خبری مشترک از دست نیافتن به توافق و ادامه مذاکرات تا ۱۰ روز آینده خبر دادند. با آنکه توافق اولیه در این دور از مذاکرات حاصل نشد، طرفین گفت و گوها را بسیار سازنده دانستند. آقای جان کری گفت: بدون تردید ما به پیشرفت‌های سازنده ای دست یافته ایم. خانم کاترین اشتون نیز این مواضع را تکرار کرد. آقای دکتر محمد جواد ظریف چند روز بعد از پایان مذاکرات، اعلام کرد طولانی شدن روند مذاکرات ژنو بیشتر مربوط به اختلاف درونی کشورهای غربی است و افزود: طبیعی است. هر شش کشور از زاویه متفاوتی به مذاکرات نگاه کنند.

در تاریخ ۲۰ تا ۲۳ نوامبر/ آبان تا ۲ آذر، چهارمین دور مذاکرات هسته ای تحت عنوان نشست ژنو ۳ برگزار شد. این دور از مذاکرات با سخت ترین گفت و گوها در ژنو همراه بود. هیأت ایرانی برای نهایی کردن متن توافق، هشت دور گفت و گو را با خانم کاترین اشتون پشت سر گذاشت که از طرف همه کشورهای ۵+۱ در مذاکرات حاضر شدند و آقای دکتر محمد جواد ظریف سه دور گفت و گوی سه جانبه با خانم کاترین اشتون و آقای جان کری برگزار کرد. در حالی که گفت و گوهای حساس و فشرده تا شامگاه شنبه ادامه داشت، بامداد یکشنبه زمینه رسیدن به توافق فراهم شد.

بسیاری از رسانه های جهانی دست یافتن به این توافق را یک شگفتی دانستند و شبکه خبری "ان بی سی" آمریکا گفت: با در نظر گرفتن سابقه ۱۰ ساله در شکست مذاکرات با ایران این موفقیت با سرعت خارق العاده ای تنها بعد از چهار دور مذاکرات به دست آمد. آقای دکتر محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه پس از توافق تاریخی ژنو ۳ میان جمهوری اسلامی ایران و ۵+۱ با بیان اینکه برنامه هسته ای ایران ادامه خواهد یافت، گفت: برنامه غنی سازی ایران بدون فشار بین المللی ادامه خواهد یافت و به سمت رفع همه

تحریم‌ها حرکت خواهیم کرد. بر اساس این توافق، هیچ یک از مراکز غنی سازی ایران تعطیل نشده، فردو و نطنز به کار خود ادامه می دهند، راکتور آب سنگین اراک وضعیت کنونی خود را حفظ کرده، ولی توسعه و گسترش بیشتری در طول شش ماه آینده وجود نخواهد داشت و هیچ ماده ای از کشور خارج نمی شود.

ایران به صورت داوطلبانه غنی سازی را تنها د حد ۵ درصد ادامه می دهد.

در پی یافتن به توافق صبح یکشنبه (۳ آذر ۱۳۹۳) رئیس جمهوری با ارسال نامه ای به محضر حضرت آیت الله خامنه ای، مقام معظم رهبری، دستاوردهای قطعی توافق اولیه ایران با گروه ۱+۵ را به محضر ایشان و ملت ریف ایران تبریک گفت.

حضرت آیت الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی در پاسخ به نامه حجت الاسلام و المسلمین روحانی درباره روند مذاکرات هسته ای، با تقدیر و تشکر از هیأت مذاکره کننده ایرانی، تاکید کردند: بی شک فضل الهی و دعا و پشتیبانی ملت ایران عامل این موفقیت بوده است.

شماری از کشورهای همسایه و منطقه از جمله هند، لبنان، ترکیه عراق، سوریه امارات متحده عربی، قطر، و کویت از این توافق استقبال کردند. بعضی از مقامات بین المللی مانند آقای بان کی مون، دبیر کل سازمان ملل نیز خواستار التزام طرفین به توافق شدند. موشه یعلون، وزیر جنگ رژیم صهیونیستی، توافق هسته ای ایران و قدرت های جهانی را اشتباه تاریخی و تسلیم در برابر چرب زبانی های دیپلماتیک و لبخندهای ایران با هدف خرید وقت خواند. بنیامین نتانیاهو نیز اظهارات پیشین خود مبنی بر اشتباه خود مبنی بر اشتباه تاریخی بودن توافق را تکرار کرد.

مهم ترین تعهدات دو طرف در برنامه اقدام مشترک ژنو^۲

در مقدمه برنامه اقدام مشترک ژنو گفته می شود که هدف این مذاکرات رسیدن به یک راه حل جامع مورد توافق و بلند مدت است، به نحوی که تضمین کند برنامه هسته ای ایران کاملاً صلح آمیز باقی خواهد ماند. ایران اعلام کرد تحت هیچ شرایطی به دنبال دستیابی یا گسترش سلاح هسته ای نیست. راه حل جامع مذکور مبتنی بر اقدامات اولیه بوده و به یک گام نهایی منجر خواهد شد که دوره زمانی آن مورد توافق قرار گرفته و به رفع نگرانی‌ها می انجامد. این راه حل جامع، ایران را قادر می سازد تا به طور کامل از حقوق خود در بهره گیری از انرژی هسته ای برای اهداف صلح آمیز بر اساس مواد مرتبط در معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و بار رعایت تعهدات خود طبق معاهده، از آن برخوردار شود. این راه حل جامع متضمن یک برنامه غنی سازی با تعریف مشترک و محدودیت های عملی و اقدامات شفاف ساز به منظور تضمین ماهیت صلح آمیز برنامه هسته ای ایران است این راه حل جامع به مثابه یک مجموعه منسجم خواهد بود که هیچ بخشی از آن مورد توافق قرار نمی گیرد مگر آنکه در مورد تمامی بخش های آن توافق حاصل شود.

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

این راه حل جامع شامل یک فرایند متقابل و قدم به قدم بوده و به رفع همه جانبه تمامی تحریم‌های شورای امنیت، تحریم‌های چند جانبه و تحریم‌های ملی مربوط به برنامه هسته‌ای ایران می‌انجامد.

در فاصله میان گام‌های اولیه و گام آخر، گام‌های دیگری از جمله پرداختن به قطعنامه‌های شورای امنیت باهدف پایان رضایت بخش بررسی موضوع توسط شورای امنیت سازمان ملل متحد وجود خواهد داشت. ۱+۵ و ایران مسئول نهایی کردن و اجرای قدم‌های مورد توافق میان-مدت و راه حل جامع با حسن نیت خواهند بود. یک کمیسیون مشترک از ۵+۱ و ایران برای نظارت بر اجرای اقدامات میان‌مدت و بررسی مسائلی تشکیل خواهد شد که ممکن است پدید آیند، در حالی که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مسئولیت راستی‌آزمایی اقدامات مربوط به موضوع هسته‌ای را بر عهده خواهد داشت. این کمیسیون مشترک برای تسهیل حل و فصل مسائل مورد نگرانی گذشته و حال با آژانس همکاری خواهد کرد.

گام اول دارای دوره زمانی شش ماهه خواهد بود و با توافق متقابل قابل تمدید است.

در این دوره، همه‌اعاء با حسن نیت در جهت حفظ فضای سازنده در مذاکرات فعالیت خواهند کرد. ایران اقدامات داوطلبانه‌ای را در خصوص پذیرش برخی محدودیت‌ها در سطح غنی‌سازی و نظارت‌های بیشتر می‌پذیرد. در مقابل طرف ۵+۱ مبادرت به لغو برخی از تحریم‌ها می‌کند. متن کامل برنامه اقدام مشترک ژنو در ضمیمه این کتاب است و برای اطلاعات بیشتر در خصوص جزئیات این تعهدات متقابل به آن مراجعه شود.

مذاکرات انجام شده بعد از تفاهم روی برنامه اقدام مشترک ژنو با هدف اجرایی کردن آن^۲

۱- مذاکرات کارشناسی در وین آذر ماه ۱۳۹۲

در این مذاکرات که با حضور کشورهای ایران و ۵+۱ در نیمه آذر ماه ۱۳۹۲ در وین برگزار شد، هیأت مذاکره‌کننده کشورمان به ریاست آقای حمید بعیدی نژاد، مدیر کل امور سیاسی و امنیت بین‌المللی وزارت امور خارجه، مذاکرات فنی گسترده‌ای را با آژانس و طرف‌های ۵+۱ برای اجرایی شدن برنامه اقدام مشترک ژنو و نحوه انجام تعهدات فنی جمهوری اسلامی ایران انجام دادند. بخشی از موارد فنی نحوه اجرایی شدن برنامه اقدام مشترک ژنو مورد توافق قرار گرفت اما بخش عمده آن به مذاکرات دور بعدی در ژنو موکول شد.

۲- مذاکرات کارشناسی در ژنو (دور اول ۲۹ آذر تا ۳ دی ۱۳۹۲)

دور بعدی مذاکرات کارشناسی در ژنو از ۲۹ آذر تا ۳ دیماه ۱۳۹۲ در ژنو برگزار شد. هدف مذاکرات ادامه تبادل نظرهای کارشناسی برای اجرایی کردن برنامه اقدام مشترک ژنو بود.

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته‌ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

در زمینه برخی از موضوعات توافق کسب شد اما با توجه به سختی مذاکرات و حجم موضوعات و اهمیت آنها، دو طرف موافقت کردند که ضمن برگشت به مراکز خود آخرین رایزنی‌های داخلی را انجام دهند و یک هفته بعد مجدداً مذاکرات را از سر بگیرند.

۳- مذاکرات کارشناسی در ژنو (دور دوم ۹ تا ۱۰ دی ۱۳۹۲)

سومین دور مذاکرات کارشناسی در ژنو، صبح روز نهم دی ماه ۱۳۹۲ در ژنو آغاز شد و تا ۷ صبح روز دهم دیماه ۱۳۹۲ به وقت محلی ادامه داشت. این مذاکرات توانست بسیاری از موضوعات فنی و حقوقی را بین طرفین حل و فصل کند. اما چند موضوع مهم باقی ماند که به علت پافشاری کشورمان روی موضع خود، توافقی روی آنها حاصل نشد. رئیس هیأت کارشناس مذاکره کننده ایرانی درباره این مذاکرات به خبرگزارها گفت: پیشرفت‌های نسبتاً خوبی صورت گرفته است. اما برخی مسائل هنوز باقی مانده که باید در سطح سیاسی حل و فصل شود.

۴- مذاکرات سیاسی در سطح معاونین وزرای خارجه در ژنو در ۱۹ و ۲۰ دی ماه ۱۳۹۲ و نهایی کردن اجرایی شدن برنامه اقدام مشترک ژنو

در روزهای نوزدهم و بیستم دی ماه ۱۳۹۲، مذاکرات فشرده‌ای بین آقای دکتر سیدعباس عراقچی، معاون امور حقوقی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، و خانم هلگا اشمید، معاون خانم کاترین اشتون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و خانم وندی شرم، معاون وزیر امور خارجه آمریکا در ژنو برگزار شد. دو طرف در این مذاکرات در تمامی مسائل باقی مانده به راه حل رسیدند و درباره تاریخ شروع اجراء برنامه اقدام مشترک ژنو به اجماع رسیدند و تاریخ ۲۰ ژانویه ۲۰۱۴ به عنوان شروع برنامه اقدام مشترک ژنو تعیین شد. پس از آنکه راه حل‌های توافق شده در پایتخت‌ها مورد تأیید نهایی قرار گرفت، اجرای گام اول توافقنامه ژنو از ۳۰ دی ماه ۱۳۹۲ آغاز شد. دو طرف موافقت کردند در مدت ۶ ماه از این تاریخ اجرای تعهدات دو طرف به صورت مرحله به مرحله صورت گیرد. از طرف ایران تبدیل اورانیوم غنی شده ۲۰ درصد به اکسید و رقیق‌سازی آن تعهد شد که در ۶ ماه به تدریج انجام شود. متقابلاً طرف مقابل نیز آزادسازی مبلغ ۴/۲ میلیارد دلار دارایی‌های ایران را در طول ۸ قسط و به صورت گام‌های متقابل و متعادل انجام داد.

برنامه جامع اقدام مشترک ژنویه به دلیل طولانی شدن مذاکرات برای توافق نهایی، در پایان شش ماه به مدت ۴ ماه و سپس برای ۷ ماه دیگر تمدید شد. با به نتیجه رسیدن توافق نهایی مقرر شد تا زمان اجرایی شدن آن توافق، برنامه جامع اقدام مشترک ژنو باز هم تمدید گردد.

مذاکرات انجام شده برای رسیدن به برنامه جامع اقدام مشترک^۴

هر چند تفاهم موقت ژنو یک چارچوب برای انجام مذاکرات و اصولی که دو طرف روی آن توافق دارند ایجاد کرد، اما در حقیقت این توافق آغازی بود برای مذاکراتی بسیار حساس و شکننده برای رسیدن به توافق جامع و پایانی بین دو طرف، با هدف انجام اقداماتی از سوی جمهوری اسلامی ایران برای اینکه نشان دهد برنامه هسته ای این کشور صرفاً صلح آمیز است و همچنین اقداماتی از سوی طرف مقابل برای برداشتن همه تحریم های اعمال شده علیه جمهوری اسلامی ایران. علیرغم همه دشواری ها برای رسیدن به برنامه اقدام مشترک ژنو، مذاکرات بعدی طی حدود ۱۸ ماه نشان داد که دستیابی به توافق جامع در گام پایانی و اهمیت متن و محتوای آن، توان و زمان بیشتری می خواهد و به مراتب دشوارتر و پیچیده تر از مذاکرات اولیه در برنامه اقدام مشترک ژنو است. جهت اطلاع بیشتر ذیلاً به صورت مختصر عناوین مذاکرات انجام شده در طی حدود یکسال و نیم بعد از اجرائی شدن برنامه اقدام مشترک ژنو تا حصول توافق روی برنامه جامع اقدام مشترک در ۲۳ تیر ماه ۱۳۹۴ در وین ارائه می شود:

۱- مذاکرات وین ۱- از ۲۹ بهمن تا ۱ اسفند ماه ۱۳۹۲ در وین

از ۲۹ بهمن تا ۱ اسفند ۱۳۹۲ اولین دور از مذاکرات ایران و ۵+۱ در وین برگزار شد. در این دور از مذاکرات آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کاترین اشتون با هم ملاقات کردند و پس از آن، طرف های اصلی مذاکرات در سطح معاونان وزرای خارجه شش کشور و آقایان دکتر سید عباس عراقچی و دکتر مجید تخت روانچی از سوی کشورمان مذاکرات را در سطح معاونان طی دو روز کاری فشرده برگزار کردند. پس از پایان مذاکرات، اعلام شد طرفین در این مذاکرات درباره «دستور کار مذاکرات آتی» و نیز «تعیین موضوعات» با یکدیگر گفتگو کردند. با توجه به اختلاف نظرهای موجود بین دو طرف بر سر توان هسته ای صلح آمیز ایران (عمدتاً غنی سازی) و طول مدت اعتبار توافق، تعیین راهکارهایی برای حل این موضوعات و فهرست کردن آنها مورد توجه بود که قرار شد در دور بعدی مذاکرات به جمع بندی درباره آنها دست یافته شود. وزیر امور خارجه ایران و مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در یک کنفرانس خبری مشترک در پایان مذاکرات، ضمن سازنده و مثبت خواندن آن اعلام کردند که به توافق رسیده اند در چهار ماه آینده مذاکرات را برای رسیدن به یک راه حل نهایی ادامه دهند.

۲- مذاکرات کارشناسی ایران و گروه ۵+۱ در وین ۱۴ تا ۱۶ اسفند ۱۳۹۲

مذاکرات هیأت های کارشناسی ایران و گروه ۵+۱ در روزهای ۱۴ تا ۱۶ اسفند ۱۳۹۲ به ریاست آقای حمید بعیدی نژاد و آقای استفان کلمنت، دستیار ویژه مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در حاشیه نشست شورای حکام آژانس انرژی بین المللی به میزبانی وین برگزار شد. مباحثی چون غنی سازی، رفع نگرانی

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

درباره راکتور آب سنگین اراک و همکاری‌های هسته‌ای، مورد بحث و گفت و گو قرار گرفت. این مذاکرات مقدمه‌ای بود برای مذاکرات اصلی که قرار بود از روز ۲۷ اسفند در مقر سازمان ملل در وین آغاز شود. دو طرف در گفتگوهای دو روزه رنوس مسائل مورد بحث در مذاکرات آتی وزیران خارجه را مشخص کردند. بحران کریمه و انضمام آن به خاک روسیه جو عمومی مذاکرات را تا حدودی تحت تأثیر قرار داده بود.

۳- مذاکرات وین ۲- در سطح آقای دکتر ظریف و خانم اشتون در روزهای ۲۷ تا ۲۸ اسفند ۱۳۹۲

در آخرین روزهای سال ۱۳۹۲ دومین دور مذاکرات در سطح وزرای خارجه در وین برگزار شد. در این دور از مذاکرات ابعاد برنامه صلح آمیز هسته‌ای ایران به ویژه غنی سازی، آب سنگین اراک و همکاری‌های بین‌المللی در حوزه فناوری صلح آمیز هسته‌ای و رفع تحریم‌ها از محورهای اصلی بود. وزیر امور خارجه ایران اعلام کرد که امیدواریم با جمع شدن این مباحث در این دور (وین ۲) و دورهای بعدی آماده آغاز تدوین راه حل جامع شویم. راکتور آب سنگین اراک از موضوعات محوری در این دوراز مذاکرات بود که با برگزاری چهار نشست در سطح معاونان وزیران خارجه مورد بحث قرار گرفت. در این از مذاکرات همچنین دو دیدار دو جانبه از سوی هیأت ایرانی با هیأت‌های ورسیه و آمریکا برگزار شد که به گفته مقام ارشد دولت آمریکا این دیدارها نقش بسیار مهمی در نزدیک کردن دیدگاه‌های دو طرف ایفا کرده است.

۴- مذاکرات کارشناسی در وین روزهای ۱۴ تا ۱۶ فروردین ۱۳۹۲

تیم کارشناسی ایران به سرپرستی آقای حمید بعیدی نژاد، تلاش جدیدی را برای رفع اختلاف‌های موجود در وین آغاز کرد. در این دور از مذاکرات پیشنهادات عینی مطرح شد و تلاش شد مذاکرات به سمتی برود که کار روی پیش نویس جامع برای حل مناقشه هسته‌ای جمهوری اسلامی تسهیل شود. در این دور، ایران دیدگاه کارشناسی خود را در باره امکان بازطراحی قلب راکتور اراک برای طرف آمریکایی تشریح کرد.

۵- مذاکرات وین ۲ در سطح آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کاترین اشتون هیجدم تا بیستم فروردین ۱۳۹۲

وزیر امور خارجه کشورمان و تیم مذاکره‌ای روز ۱۸ فروردین سومین دور از مذاکرات هسته‌ای در وین را با کشورهای ۵+۱ آغاز کرد. در این دور از مذاکرات درباره همه مسائل از جمله چهارمحور مذاکرات قبلی مذاکره شد. رفع تحریم‌ها، غنی سازی، همکاری‌های بین‌المللی در زمینه فعالیت‌های صلح آمیز هسته‌ای

و راکتور آب سنگین اراک از موضوعات دور قبلی مذاکرات بود. در این دور از مذاکرات آقایان دکتر امیرحسین زمانی نیا، مدیر کل اسبق سیاسی بین المللی وزارت امور خارجه و دکتر جمشید ممتاز، استاد دانشگاه در رشته حقوق بین الملل به عنوان مشاور حقوقی به تیم مذاکره کننده هسته ای اضافه شدند. آقایان دکتر محمد جواد ظریف پس از ضیافت شام کاری با خانم کاترین اشتون (۱۸ فروردین ۱۳۹۳) در جمع خبرنگاران حاضر شده و گفت: "قرار شد که در مذاکرات دور روز آینده همه موضوعات باقی مانده مورد تبادل نظر قرار گرفته و بسته شود تا بتوانیم در نشست بعدی که اردیبهشت ماه برگزار می شود وارد مرحله تدوین متن مشترک برای دست یابی به توافق نهایی شویم." وزیر امور خارجه کشورمان طی مطلبی در صفحه فیس بوک خود گفت: "از دور بعد، نگارش مشترک توافق نهایی را آغاز خواهیم کرد که کاری پیچیده و کم سرعت خواهد بود." در پایان سه روز مذاکرات پیچیده دو طرف اعلام کردند در خرداد ۱۳۹۳ تدوین توافق نهایی را شروع می کنند.

۶- مذاکرات کارشناسی در نیویورک در روزهای ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۳

به دلیل سفر هیأت کارشناسی ایران به نیویورک برای شرکت در نشست مقدماتی بازنگری در معاهده منع گسترش سلاح های اتمی (NPT) این دور از مذاکرات کارشناسی بین ایران و گروه کشورهای ۵+۱ در نیویورک مقر سازمان ملل برگزار شد. طی دو دور مذاکرات، کارشناسان دو طرف توانستند در مورد دستور کار مذاکرات مقام های ارشد گروه ۵+۱ بحث و بررسی های لازم را انجام دهند. در این زمینه آقای دکتر سید عباس عراقچی بیان داشت: "همه موضوعات فنی که به بررسی های کارشناسی بیشتری نیاز داشته و از سوی مدیران سیاسی به کارشناسان ارجاع شده در این دور از مذاکرات بررسی شده."

۷- مذاکرات وین ۴، در سطح وزیران از ۲۴ تا ۲۶ اردیبهشت ۱۳۹۳

دور چهارم مذاکرات در وین بین هیأت ایرانی به ریاست آقای دکتر محمد جواد ظریف و هیأت اتحادیه اروپا به سرپرستی خانم کاترین اشتون برگزار شد. در این جلسه برای اولین بار، مذاکره برای "نگارش متن توافق نهایی" آغاز شد. بنا به اعلام آقای دکتر سید عباس عراقچی مذاکره کننده ارشد ایران در این مذاکرات در باره همه موضوعات بحث های مبسوط صورت میگیرد و انتظار این است وارد نگارش متن شویم. آقای دکتر محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران هم گفت در این دور از مذاکرات گفت و گو و تبادل نظر در مورد نگارش متن توافق نهایی را آغاز خواهیم کرد و آماده ایم تا با عزمی راسخ برای حفظ حقوق ملت ایران گفت و گو کرده و از آن دفاع کنیم.

دلیل دشواری مذاکرات، موضع طرف غربی در باره محدودسازی هر چه بیشتر توان هسته ای ایران در استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای و در مقابل مقاومت سرسختانه هیأت ایرانی در برابر این خواست غیر مشروع غربی ها بود. البته موضع سختگیرانه غرب در باره ضرورت مذاکره برای محدود کردن توان

موشکی ایران، نیز به پیچیدگی‌های این مذاکرات افزود. مقاومت سرسختانه آقای دکتر محمد جواد ظریف و تیم مذاکراتی کشور در خصوص عدم پذیرش شرایط طرف مقابل، سبب شد که مذاکرات با پیچیدگی روبرو شود و غرب با این واقعیت آشنا شود که ایران هر توافقی را به هر بهایی نمی‌پذیرد. این موضوع مخصوصاً در زمینه عدم ورود به بحث توان موشکی به عنوان یک خط قرمز، کاملاً برای طرف مقابل روشن شد. بخاطر همین مواضع قاطع جمهوری اسلامی ایران در عمل نوشتن متن " برنامه جامع اقدام مشترک " باز هم به تعویق افتاد.

۸- مذاکرات کاری آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کاترین اشتون در استانبول ۶-۵ خرداد ۱۳۹۳^۱

پس از آنکه چهارمین دور مذاکرات وین به دلیل مواضع غرب و سرسختی ایران بر مواضعش به نتیجه مورد نظر دو طرف منجر نشد، این احتمال به وجود آمد که ممکن است مذاکرات به شکست منجر شود. بر همین اساس آقای دکتر محمد جواد ظریف در حالی که عازم الجزیره برای شرکت در نشست وزیران امور خارجه کشورهای عدم تعهد بود، در سر راه خود در استانبول توقف کرد و با شرکت در یک شام کاری با خانم کاترین اشتون و یک روز کامل مذاکرات غیر رسمی در باره چارچوب جدید برای مذاکرات بحث کرد. سرانجام مقرر شد مذاکرات کارشناسان در وین حداکثر تا ده روز بعد برگزار شود و در نهایت دور بعدی مذاکرات در وین حداکثر در سه هفته بعد از آن برگزار شود.

۹- مذاکرات کارشناسی در وین ۱۴ و ۱۵ خرداد ۱۳۹۳

مذاکرات کارشناسی بین هیأت ایرانی به سرپرستی آقای حمید بعیدی نژاد، مدیرکل سیاسی و بین‌المللی امور خارجه ایران و آقای استفان کلمنت، مشاور ارشد خانم کاترین اشتون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا برگزار شد. در مذاکرات دو روزه دقیقاً موارد اختلاف بین دو طرف مشخص شده و درباره راه‌های برطرف شدن این اختلاف‌ها نیز راهکارهایی برای اجلاس وزیران خارجه پیشنهاد شد.

۱۰- مذاکرات مستقیم جمهوری اسلامی ایران و آمریکا در روزهای ۱۹ و ۲۰ خرداد ۱۳۹۳ در ژنو

جمهوری اسلامی ایران با تغییر تاکتیک مذاکراتی خود به منظور سرعت بخشیدن به روند گفتگوها، بیش از زمان برگزاری دور بعدی مذاکرات خود با گروه ۵+۱ ترجیح داد تا مذاکرات مستقیم علنی با طرف آمریکایی داشته باشد تا در واقع فرصتی فراهم شود با کشوری که نقش مهمی در به نتیجه نرسیدن

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته‌ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

مذاکرات دارد به مذاکره جداگانه بپردازد. این دور از مذاکرات با آمریکایی‌ها سبب شد دو طرف پس از مدت‌ها به صورت رودر رو بیشتر با مواضع یکدیگر آشنا شوند.

۱۱ - مذاکرات وین ۵ از ۲۶ تا ۳۰ خرداد ۱۳۹۳

پنجمین دور مذاکرات وین در سطح آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم کاترین اشتون در فاصله روزهای ۲۶ تا ۳۰ خرداد ۱۳۹۳ در وین برگزار شد. در این مذاکرات طرفین روی تدوین متن توافق جامع مذاکرات متمرکز شدند. پس از آنکه به دلیل مباحث جنجالی در مذاکرات وین چهارم، به ویژه درباره درخواست برای مذاکره درباره توان موشکی ایران در عمل این مذاکرات عقیم ماند. دور پنجم مذاکرات در شرایطی در وین شروع شد که کشورهای غربی حداقل در سطح تبلیغاتی از حجم درخواست‌ها برای توسعه موضوع مذاکرات به برنامه‌های دفاعی ایران خودداری کردند. بنابراین مجدداً موضوعات مطرح در زمینه هسته ای و نحوه رسیدن به توافق جامع به روی میز مذاکرات برگشت و طرفین تلاش کردند در زمینه‌هایی که احتمال وجود توافق وجود دارد مذاکرات را ادامه دهند.

۱۲ - مذاکرات وین ۶ در سطح وزیران امور خارجه، معاونان و کارشناسان از ۱۱ تا ۲۹ تیرماه ۱۳۹۳

در پایان مهلت شش ماهه برنامه اقدام مشترک ژنو، طولانی‌ترین دوره مذاکرات در شش سالی که از زمان آغاز گفتگوهای ایران با گروه ۵+۱ می‌گذشت در شرایطی از یازدهم تیرماه ۱۳۹۳ آغاز شد که دو طرف می‌دانستند برای رسیدن به توافق نهایی، زمان زیادی در اختیار ندارند. به همین جهت مذاکرات در سه سطح کارشناسان، معاونان و وزیران امور خارجه طی هجده روز برگزار شد. با وجود آنکه وزیران امور خارجه شش کشور به تناوب در این مذاکرات شرکت کردند تا اراده خود را برای رسیدن به توافق نشان دهند؛ به خاطر پیوستگی شدید غرب به موضوع تحریم‌ها و مشکلاتی که آنها در خصوص نحوه لغو تحریم‌ها داشتند، همچنین موضوع عدم پذیرش محدودیت‌های شدید مورد نظر غرب از سوی جمهوری اسلامی ایران روی دامنه و وسعت غنی‌سازی، شرایط لازم برای رسیدن به توافق جامع فراهم نشد. با این حال مذاکره کنندگان تلاش کردند با ارائه راهکارهای تمدید مهلت مذاکرات به راه حل مشترکی برای ایجاد فرصت چهار ماهه به منظور پیدا کردن راه حلی برای رفع اختلاف‌ها دست یابند. بدین ترتیب مذاکرات به مدت ۴ ماه تمدید شد.

۱۳ - مذاکرات دو جانبه جمهوری اسلامی ایران و آمریکا در ژنو روز ۱۶ مرداد ۱۳۹۳

در این مذاکرات آقایان دکتر سید عباس عراقچی و دکتر مجید تخت‌روانچی، معاونان وزارت امور خارجه از سوی جمهوری اسلامی ایران و آقای ویلیام برنز و خانم وندی شرممن معاونان وزارت امور خارجه

آمریکا، از سوی آمریکا با یکدیگر مذاکره کردند. هدف از این مذاکرات دو جنبه یافتن راهی برای نزدیک کردن مواضع دو کشور و یافتن راه حل‌های فنی برای رفع نگرانی‌های دو طرف و نهایتاً پیشبرد مذاکرات بود.

۱۴ - دیدار آقای دکتر محمد جواد ظریف - خانم کاترین اشتون پس از تمدید مذاکرات در بروکسل ۱۰ شهریور ۱۳۹۳

در نخستین تلاش پس از تمدید چهارماهه مهلت برنامه اقدام مشترک ژنو، آقای دکتر محمدجواد ظریف و خانم کاترین اشتون به منظور راه اندازی دور جدید گفتگوها یک بار دیگر در بروکسل، پایتخت بلژیک به مذاکرات غیر رسمی اما کاری پرداختند. در این ملاقات تصمیم گرفته شد دور بعدی مذاکرات ایران و گروه ۵+۱ در حاشیه اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل برگزار شود.

۱۵ - مذاکرات جمهوری اسلامی ایران و آمریکا در ژنو روزهای ۱۳ تا ۱۴ شهریور ۱۳۹۳

دور دیگری از مذاکرات دو جانبه نمایندگان ایران و آمریکا در روزهای ۱۳ تا ۱۵ شهریور ۱۳۹۳ در ژنو برگزار شد. هیأت ایرانی به ریاست آقای دکتر سیدعباس عراقچی با نمایندگان آمریکا مذاکرات فشرده‌ای را برگزار کردند. هدف این مذاکرات تداوم رایزنی دوجانبه بین دو کشور در زمینه‌های مورد اختلاف و تلاش برای یافتن راه حلی برای غلبه بر این اختلافات بود. مذاکرات دو جانبه ایران و آمریکا در حالی برگزار شد که دولت آمریکا، اوایل شهریور تعدادی شرکت ایرانی را به اتهام ارتباط با برنامه‌های هسته‌ای و موشکی، ایران نقض حقوق بشر، حمایت از تروریسم و نقض قوانین آمریکا راجع به تحریم ایران، مشمول تحریم قرارداد چند شرکت غیر ایرانی نیز تحریم شدند. در عین حال، مقامات آمریکایی تأکید کردند که این تحریم‌ها در اجرای قوانین و مقررات قبلی راجع به تحریم ایران صورت گرفته و ایالات متحده همچنان به دستیابی به یک توافق هسته‌ای با ایران متعهد است. وزارت امور خارجه ایران افزودن شمار دیگری از شرکت‌های ایرانی به فهرست افراد حقیقی و حقوقی ایرانی مشمول تحریم را مورد انتقاد شدید قرارداد و آن را نقض تعهدات آمریکا در چارچوب برنامه اقدام مشترک ژنو دانست.

۱۶ - مذاکرات چند جانبه جمهوری اسلامی ایران با سه کشور اروپایی عضو گروه ۵+۱ بیستم شهریور ۱۳۹۳

مذاکرات هیأت ایرانی به سرپرستی آقای دکتر سیدعباس عراقچی با سه کشور آلمان، بریتانیا و فرانسه - روز ۲۰ شهریور ۱۳۹۳ در وین برگزار شد. متعاقباً آقای دکتر محمد جواد ظریف و تیم مذاکره کننده ایرانی علاوه بر ملاقات با مقام‌های جدید اتحادیه اروپایی در بروکسل به ایتالیا رفتند و مذاکراتی را با خانم

فدریکا موگرینی، وزیر خارجه ایتالیا و آقای سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه در حاشیه اجلاس رم برگزار کردند تا نشان دهند همچنان به دنبال توافق با هر شش کشور هستند.

۱۷ - مذاکرات جمهوری اسلامی ایران با گروه ۵+۱ در نیویورک از ۲۶ شهریور تا چهارم مهر ۱۳۹۳

تیم مذاکره کننده هسته ای ایران به ریاست آقای دکتر محمد جواد ظریف ۲۶ شهریور ماه در نیویورک با خانم کاترین اشتون به رایزنی در باره مذاکرات پرداختند و بعد از آن رایزنی‌های دوجانبه و چند جانبه هیأت مذاکره کننده ایرانی با اعضای ۵+۱ در سطح معاونان و کارشناسی برگزار شد. آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری نیز سی ام شهریور ماه به مدت یک ساعت و نیم به گفتگو نشستند. سوم و چهارم مهر ماه نیز نشست سه جانبه وزرای خارجه ایران، آمریکا و مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا برگزار شد. همه این گفتگوها به خاطر ادامه سیاست آمریکا در مورد به کارگیری اهرم تحریم برای اعمال فشار و امتیاز گیری و پافشاری شدید کشورمان بر مواضع خود و عدم پذیرش محدودیت های مورد نظر غرب ناکام ماند.

۱۸ - مذاکرات وین ۷ ایران و گروه ۵+۱ در وین ۲۲ تا ۲۴ مهر ۱۳۹۳

وین برای هفتمین بار به مدت سه روز میزبان برگزاری هشتمین دور مذاکرات ایران و گروه ۵+۱ بود. با وجود همه تلاش هیأت مذاکره کننده ایرانی، طرفین در این مذاکرات درباره اختلافات باقی مانده بر سر میزان غنی سازی، تعداد سانتریفیوژها، جدول زمان بندی لغو تحریم ها علیه ایران و مدت زمان توافق نهایی به جایی نرسیدند و تنها توافق کردند مذاکرات چهار هفته بعد در مکانی غیر از وین مجدداً از سر گرفته شود.

۱۹ - مذاکرات جمهوری اسلامی ایران و گروه ۵+۱ در مسقط از ۱۸ تا ۲۰ آبان ۱۳۹۳

مسقط، پایتخت عمان محل دیگر برای انجام مذاکرات هسته ای قبل از پایان فرصت چهار ماهه بود. مذاکرات عمان بین ایران و آمریکا به ریاست آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری به صورت مستقیم برگزار شد. از آنجا که مواضع ملی دو طرف اختلاف زیادی داشت این مذاکرات بسیار پیچیده و تلخ شد. در هر حال مذاکرات مسقط که با حضور فعال آقای یوسف بن علوی، وزیر خارجه عمان و خانم کاترین اشتون به مدت ۳ روز در جریان بود، حتی با مذاکره ۱۲ ساعته آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری نیز نتوانست گره هسته ای را باز کند. با آنکه مذاکرات نمایندگان ایران و گروه ۵+۱ از قبل مشخص شده بود اما آقای جان کری، وزیر خارجه آمریکا و خانم کاترین اشتون، مسئول مذاکره کننده از سوی اتحادیه اروپا از دو روز زودتر به مسقط آمدند تا بتوانند فرصت بیشتری برای مذاکرات با

آقای دکتر محمد جواد ظریف و تیم همراهش داشته باشند. چند دور مذاکرات فشرده، پیچیده و طولانی دو طرف بی نتیجه ماند.

۲۰- مذاکرات وین ۸ بین جمهوری اسلامی ایران و گروه ۵+۱ در وین از ۲۷ آبان تا سوم آذر ۱۳۹۳

وین برای هشتمین بار میزبان مذاکره کنندگان برای رسیدن به تفاهم بود تا قبل از آنکه سوم آذر به عنوان مهلت قانونی توافق نامه ژنو به پایان رسد زمینه ای برای تفاهم جامع فراهم شود، اما طرفین این بار نیز چرخشی در سیاست خود انجام ندادند و فرصت برای رسیدن به یک قرارداد جامع هسته‌ای از دست رفت. انتظار این بود که حداقل در این دور از مذاکرات، یک سند سیاسی بین دو طرف توافق شود که موضوعات مورد تفاهم را نوشته و نقشه راهی برای حل موضوعات مورد اختلاف با جدول زمانی مشخص کند، اما در عمل تلاش‌های مجدانه دیپلماتیک بی نتیجه ماند. نهایتاً موضوع تمدید مذاکرات مجدداً مطرح شد و مقرر شد اعتبار برنامه اقدام مشترک ژنو به مدت هفت ماه دیگر تمدید شود.

۲۱- مذاکرات کارشناسی ژنو ۲۴ تا ۲۶ آذر (۱۵ تا ۱۷ دسامبر)

در ادامه رایزنی‌های کارشناسی اندکی بعد از تمدید برنامه اقدام مشترک ژنو، کارشناسان تیم‌های مذاکره کننده در تاریخ ۲۴ آذر ۱۳۹۳ (۱۵ دسامبر ۲۰۱۴) راهی ژنو شدند و مذاکرات کارشناسی را آغاز کردند تا بتوانند بخش‌هایی از اختلافات دو طرف در زمینه توافق جامع را کم کنند و یک بار دیگر به بررسی فنی راه‌حلهایی بپردازند که امکان ایجاد توافق را محقق می‌سازد. این مذاکرات به مدت دو روز برگزار شد و جزئیات فنی طرح‌های ارائه شده از سوی طرفین مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

۲۲- مذاکرات دو جانبه با روسیه در تهران ۲۲ دی ۱۳۹۳

در تاریخ ۱۲ ژانویه ۲۰۱۵ آقای سرگئی ریابکوف، معاون وزیر خارجه و نماینده مذاکراتی روسیه در ۵+۱ با سفر به تهران با ملاقات با آقایان دکتر محمد جواد ظریف و دکتر سید عباس عراقچی رایزنی‌های لازم را در زمینه موضوعات مربوط به مذاکرات پرونده هسته‌ای انجام دادند. این مذاکرات در ادامه رایزنی‌های دو جانبه با هدف تلاش برای یافتن راه حل‌های فنی حقوقی برای فراهم آوردن زمینه برای حصول توافق جامع صورت گرفت.

۲۳- مذاکرات ۵+۱ در ژنو ۲۴ تا ۲۸ دی ۱۳۹۳

اولین دور از مذاکرات سیاسی بعد از تمدید ۷ ماهه برنامه اقدام مشترک ژنو از تاریخ ۲۴ ژانویه سال ۲۰۱۵ بین دو طرف با هدف رسیدن به توافق جامع برگزار شد. در این دوره که با مذاکرات دو جانبه بین آقای

دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری آغاز شد، تلاش بر این بود تا موارد اختلافی دو طرف از طریق ارائه راهکارهای فنی حل و فصل شود تا زمینه رسیدن به توافق جامع فراهم شود. مذاکرات دو جانبه بین ایران و آمریکا و سپس پیاده روی آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری در خیابان های ژنو، حاشیه های متعددی ایجاد کرد. متعاقب آن آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری به صورت جداگانه با سفر به فرانسه با وزیر خارجه این کشور دیدار کردند. علاوه بر این، آقای دکتر محمد جواد ظریف با سفر به بروکسل با خانم فدریکا موگرینی ملاقات و رایزنی های لازم در این زمینه را با وی به عمل آورد. مجدداً در تاریخ ۲۷ دی، آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری در ژنو با هم ملاقات کردند. متعاقب این ملاقات ها مذاکرات عمومی با کشورهای ۵+۱ در سطح معاونان بین دکتر سید عباس عراقچی و خانم هلگا اشمید در تاریخ ۱۸ و ۱۹ ژانویه در ژنو برگزار شد. مقرر شد که رایزنی های سیاسی و مذاکراتی بین دو طرف ادامه یابد و آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری مجدداً در حاشیه اجلاس داووس با هم ملاقات نمایند.

۲۴- مذاکرات دو جانبه در سطح معاونین ایران و آمریکا در زوریخ سوئیس ۳ و ۴ بهمن ۱۳۹۳

هیات ایرانی به ریاست معاون وزیر خارجه، آقای دکتر سیدعباس عراقچی و هیات آمریکایی به ریاست خانم وندی شرمن در تاریخ ۳ و ۴ بهمن ۱۳۹۳ در زوریخ ملاقات کردند. در این مذاکرات دو روزه که با مذاکرات کارشناسی همراه بود دو طرف برخی پیشنهادات فنی ارائه شده در زمینه های مربوط به توافق جامع را مورد بررسی و مذاکره قرار دادند. فضای جلسه مذاکره ابزار امیدواری کردند که تا ماه مارس توافق روی چارچوب سیاسی اساسی و تا ماه ژودیه توافق جامع با همه جوانب تدوین شود.

۲۵- مذاکرات هسته ای با سه کشور اروپائی درس طح معاونان در استانبول ۹ بهمن ۱۳۹۳

هیات مذاکره کننده ایران به ریاست آقای دکتر سیدعباس عراقچی در تاریخ ۹ بهمن ۱۳۹۳ (۲۹ ژانویه ۲۰۱۳) با مذاکره کنندگان بریتانیا، آلمان و فرانسه در استانبول دیدار کرد. هدف از این مذاکرات، سرعت دادن به گفت و گوهای هسته ای عنوان شد. موضوعات مطرح در ملاقات دو جانبه هیات ایران و آمریکا در زوریخ مطرح شده بود، بخشی از مذاکرات این جلسه بود که با طرف اروپائی مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. این مذاکرات بیشتر ماهیت فنی، حقوقی و کارشناسی داشت.

۲۶- بهره برداری از کنفرانس مونیخ برای انجام ملاقات‌های دو جانبه ۱۷ تا ۱۹ بهمن ۱۳۹۳

آقای دکتر محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران روز جمعه ۱۷ بهمن ماه ۱۳۹۳ در کنفرانس مونیخ شرکت کرد. با توجه به اهمیت کنفرانس مونیخ و حضور برخی از وزرای خارجه کشورهای عضو ۵+۱ در این جلسه، دو طرف اعلام کردند که از فرصت برگزار این کنفرانس استفاده خواهند کرد و ملاقات‌هایی دو جانبه در خصوص موضوعات هسته‌ای از جمله بین وزیر خارجه ایران و آمریکا انجام می‌شود.

در همین راستا در ۱۷ بهمن ماه، آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری در مونیخ در حاشیه کنفرانس امنیتی اولین دیدار خود را انجام دادند. سپس وزیران خارجه ایران و آلمان با هم ملاقات داشتند. در ۱۸ بهمن دیدار آقای دکتر محمد جواد ظریف با آقای یوکیا آمانو، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و آقای سرگئی لادووف، وزیر خارجه روسیه صورت گرفت و همزمان مذاکرات معاونان وزیران خارجه ایران با همتایان آمریکایی، آلمانی و فرانسوی خود انجام شد. در ۱۹ بهمن نیز مذاکرات هیأت‌های ایران و آمریکا به سرپرستی آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری ادامه یافت و همچنین دیدار آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای لوران فابوس در مونیخ صورت گرفت. بدین ترتیب با برنامه ریزی انجام شده به بهترین نحو از فرصت برگزاری کنفرانس مونیخ جهت تداوم مذاکرات و پیشرفت در این زمینه استفاده شد.

۲۷- مذاکرات هسته‌ای دو جانبه با سفر وزیر خارجه چین به ایران ۲۶ بهمن ۱۳۹۳

در ادامه مذاکرات دو جانبه با کشورهای ۵+۱، برای پیشرفت در مذاکرات هسته‌ای، سفر وزیر خارجه چین به ایران برنامه ریزی شد. در این سفر که در تاریخ ۲۶ بهمن ۱۳۹۳ انجام شد، رایزنی‌های دو جانبه با چین صورت گرفت و فرصتی فراهم شد که علاوه بر رایزنی در سطح وزرا، معاونان وزیران خارجه دو کشور نیز در چارچوب مذاکرات هسته‌ای، موضوعاتی را مطرح و هماهنگی‌هایی را برای مذاکرات هسته‌ای انجام دهند.

۲۸- مذاکرات هسته‌ای در ژنو از ۱ تا ۴ اسفند ۱۳۹۳

در اول اسفند ماه سال ۱۳۹۳ دور جدیدی از مذاکرات جدی و متفاوت از سایر مذاکرات در ژنو آغاز شد. علت تفاوت این دور از مذاکرات در تغییر ترکیب هیات‌های ایران و آمریکا بود، به نحوی که از کشورمان آقای دکتر علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی ایران به جمع مذاکره کنندگان افزوده شد و از آمریکا نیز آقای ارنست مونیز، وزیر انرژی این کشور در مذاکرات شرکت کرد. مذاکرات به موضوعات ریز فنی پرداخت و نتیجه جلسات این حس را القا می‌کرد که مذاکرات رو به پیشرفت است. در این دور از

مذاکرات علاوه بر مذاکرات معاونان وزرای خارجه بین دو هیات جمهوری اسلامی ایران و آمریکا، آقای دکتر علی اکبر صالحی نیز دو بار با آقای ارنست مونیز، وزیر انرژی آمریکا مذاکره کرد. بعد از آن وزیران خارجه ایران و آمریکا به همراه آقایان صالحی و مونیز با هم دیدار کردند. علاوه بر این، مجدداً دیدار معاونان در ژنو برگزار و متعاقباً نشست عمومی معاونان وزیران خارجه ایران و آمریکا در ژنو منعقد شد. در ۴ اسفند ماه نیز دومین دیدار هیات های مذاکره کننده ایران و آمریکا به سرپرستی آقای دکتر محمد جواد ظریف و آقای جان کری و با حضور آقای حسین فریدون نماینده ویژه رئیس جمهور برگزار شد بعد از آن نماینده جدید اتحادیه اروپا، خانم فدریکا موگرینی که به جای خانم کاترین اشتون انتخاب شده بود نیز به مذاکرات آقایان دکتر محمد جواد ظریف و جان کری پیوست.

۲۹- مذاکرات با مقامات آژانس بین المللی انرژی اتمی

در تاریخ ۵ اسفند ماه ۱۳۹۳ جهت افزایش تعامل با آژانس بین المللی انرژی اتمی و مذاکره در خصوص موضوعات مطرح در آژانس در مورد کشورمان، آقای دکتر سیدعباس عراقچی، معاون وزیر امور خارجه با آقای یوکیا آمانو، مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی در وین دیدار کرد.

۳۰- مذاکرات هسته ای در مونتر و سوئیس ۱۱ تا ۱۴ اسفند ماه ۱۳۹۳

در تداوم مذاکرات هسته ای با ترکیب جدید و با حضور مسئولیت فنی هسته ای دو طرف ایران و آمریکا مذاکرات گسترده ای از ۱۱ تا ۱۵ اسفند ماه ۱۳۹۳ در مونتر و سوئیس برگزار شد. در این مذاکرات معاونان وزیران خارجه ایران و آمریکا با حضور خانم هلگا اشمید دیدار کردند. علاوه بر آن آقای دکتر علی اکبر صالحی و وزیر انرژی آمریکا نیز جداگانه دیدارهای خود را انجام دادند. متعاقباً دیدارهای آقایان دکتر محمد جواد ظریف و جان کری با حضور آقایان دکتر علی اکبر صالحی و ارنست مونیز و حسین فریدون، نماینده ویژه رئیس جمهور ایران شد. دیدار آقای دکتر محمد جواد ظریف با آقای سرگئی لاوروف در ژنو نیز به مجموع ملاقات ها افزوده شد. در ادامه رایزنی معاونان وزیران خارجی ایران و سه کشور اروپایی انجام گرفت. در ۱۴ اسفند ماه نیز نشست عمومی معاونان وزیران خارجه ایران و آمریکا و دیدار معاونان آقای دکتر محمد جواد ظریف با همتایان چینی، روسی و آلمانی صورت گرفت. در پایان مذاکرات مونتر و، آقای دکتر سیدعباس عراقچی از افزایش پیشرفت ها در مذاکرات خبر داد.

همزمان با آغاز مذاکرات ایران و آمریکا در مونتر و، بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر رژیم صهیونیستی به آمریکا رفت و در آپیک و کنگره، علیه مذاکرات هسته ای و توافق احتمالی جامع با ایران سخنرانی کرد. سخنان وی در کنگره آمریکا با واکنش های جدی از سوی رئیس جمهوری، وزیر خارجه و نمایندگان دموکرات این کشور روبرو شد. اما تلاش های نتانیاهو برای تخریب مذاکرات سبب شد که چند روز بعد ۴۷ سناتور جمهوری خواه آمریکا در نامه ای به مقامات ایران هشدار دهند که هرگونه توافق هسته ای میان

آمریکا و ایران تنها تا پایان دوره ریاست جمهوری باراک اوباما دوام خواهد داشت. آقای دکتر محمد جواد ظریف وزیر خارجه کشورمان نامه ۴۷ سناتور را فاقد ارزش حقوقی دانست و آن را یک ترفند تبلیغاتی خواند. وی در پاسخ به سناتورهای آمریکایی گفت که تغییر دولت در هیچ کشوری به معنای منتفی شدن تعهدات بین‌المللی آن کشور نیست و از این رو هر دولتی در آمریکا به اجرای تعهداتی ملزم است که دولت فعلی آن کشور در یک توافق احتمالی هسته‌ای پذیرا می‌شود و اگر رئیس‌جمهور بعدی به تعبیر سناتورهای مزبور با یک گردش قلم تعهدات بین‌المللی ایالات متحده را منتفی کند مرتکب نقض آشکار حقوق بین‌الملل شده است. به ویژه آن که این تعهدات در قالب یک قطعنامه لازم‌الاجرای شورای امنیت و حاصل مذاکره و توافق با حضور پنج کشور دیگر از جمله تمامی اعضای دائم شورای امنیت باشد. خوب است این سناتورها بدانند که براساس حقوق بین‌الملل کنگره نیز در آینده نمی‌تواند مفاد توافق را تغییر دهند و بدیهی است که هر اقدام کنگره در جلوگیری از اجرای توافق احتمالی دولت آمریکا به مثابه نقض تعهدات بین‌المللی آن دولت خواهد بود.

۳۱- مذاکرات هسته‌ای در لوزان ۱ سوئیس ۲۴ تا ۲۹ اسفند ماه ۱۳۹۳

مذاکرات فنی هسته‌ای کشورمان با آمریکا این بار در لوزان سوئیس ادامه یافت و در ۲۴ اسفند ماه مذاکرات گسترده‌ای بین آقایان دکتر علی اکبر صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و ارنست مونیز، وزیر انرژی آمریکا برگزار شد. در ادامه آقایان دکتر محمد جواد ظریف و جان کری شش دور ملاقات‌های دو جانبه خود را ظرف چند روز برگزار کردند و متعاقباً جلسه در سطح معاونان بین‌المللی نمایندگان کشورمان و گروه ۵+۱ برگزار شد. در نهایت هم دیدار دوباره آقایان دکتر ظریف و جان کری با حضور معاونان و آقایان دکتر علی اکبر صالحی و مونیز در لوزان برگزار شد. آقای دکتر محمدجواد ظریف در پایان مذاکرات لوزا گفت که برای بسیاری از موضوعات مطرح شده راه حل وجود دارد و راه حل‌هایی پیدا شده است. قرار شد دور بعدی مذاکرات از ۵ فروردین ماه ۱۳۹۴ در لوزان ادامه یابد.

۳۲- مذاکرات هسته‌ای با سه وزیر اروپایی در بروکسل ۲۵ اسفند ماه ۱۳۹۳

در ۲۵ اسفند ماه ۱۳۹۳ و در حین برگزاری مذاکرات لوزان ۱، آقای دکتر محمدجواد ظریف با سفر به بروکسل مذاکراتی را در زمینه هسته‌ای با سه کشور اروپایی انگلیس، فرانسه و آلمان انجام داد. در این مذاکرات که به میزبانی خانم فدریکا موگرینی مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا برگزار شد موضوعات مورد علاقه دو طرف در زمینه مذاکرات بحث و بررسی شد. علاوه بر این ملاقات‌های دو جانبه‌ای نیز بین وزیر خارجه کشورمان و وزیر خارجه انگلیس و خانم فدریکا موگرینی برگزار شد. این مذاکرات در فضایی پر تنش برگزار شد.

۳۳ - مذاکرات هسته ای در لوزان ۲ و تفاهم روی بیانیه مشترک سوئیس (لوزان) ۵ تا ۱۳ فروردین ۱۳۹۴

پس از یک وقفه چند روزه مجدداً مذاکرات هسته ای در لوزان در ۵ فروردین ۱۳۹۴ بین نمایندگان ایران و ۱+۵ آغاز شد. در این مذاکرات هم آقای دکتر محمد جواد ظریف و هم دکتر علی اکبر صالحی حضور داشتند و در طرف مقابل نیز همه هیأت ها در عالی ترین سطح یعنی وزیر خارجه حضور پیدا کردند. هر چند پس از طولانی شدن مذاکرات، وزیر خارجه چین و روسیه محل مذاکرات را ترک کردند. این مذاکرات فشرده فنی و سیاسی که ظرف ۸ روز عمدتاً بین دو هیأت ایران و آمریکا صورت گفت نهائاً منجر به صدور یک بیانیه مطبوعات شد که به تفاهم هسته ای لوزان معروف است. بیانیه مزبور شامل خلاصه ای از مجموع راه حل های تفاهم شده برای رسیدن به برنامه جامع اقدام مشترک در خصوص برنامه هسته ای ایران تا ضرب الاجل ۱۰ تیر ۱۳۹۴ است که در دانشگاه پلی تکنیک فدرال لوزان با حضور آقای دکتر محمد جواد ظریف وزیر امور خارجه ایران و خانم فدریکا موگرینی، نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی و امور امنیتی قرائت شد. بیانیه سوئیس که به عنوان مجموعه متضمن این راه حل ها است جنبه حقوقی نداشته و صرفاً راهنمای مفهومی تنظیم و نگارش برنامه جامع اقدام مشترک را فراهم ساخت. براین اساس تدوین برنامه جامع اقدام مشترک با مبنا قراردادن این راه حل ها آغاز شد. طبق این بیانیه فعالیت های غنی سازی ایران ادامه یافت. هیچ سایتی تعطیل نشد و در ازای پذیرش بازرسی ها و نظارت بیشتر و برخی محدودیت ها از سوی ایران در زمینه دامنه، حجم و سطح غنی سازی، طرف های مذاکرات در ۵+۱ پذیرفتند که کل تحریم های اقتصادی و مالی علیه جمهوری اسلامی ایران را در مرحله اول بردارند.

۳۴ - مذاکرات هسته ای در وین از ۲ تا ۴ اردیبهشت ۱۳۹۴

این مذاکرات در سطح کارشناسی و معاونان و برای کار روی متن برگزار شد. در این مذاکرات جلسات فشرده ای بین دو طرف برگزار شد و کار تدوین بخش های مختلف متن بر اساس چارچوب تهیه شده در لوزان ادامه یافت.

۳۵ - مذاکرات هسته ای در نیویورک ۱۰ تا ۱۷ اردیبهشت ماه در حاشیه کنفرانس بازنگری معاهده NPT

همزمان با برگزاری اجلاس بازنگری معاهده NPT مذاکرات هسته ای نیز از ۱۰ تا ۱۷ اردیبهشت در سطوح مختلف، از جمله در سطح کارشناسی، معاونان و وزرا، بین کشورمان و گروه ۵+۱ در نیویورک برگزار شد. در سطح دو جانبه نیز بین وزیر امور خارجه کشورمان و وزرای گروه ۵+۱ جلسات متعددی برگزار شد. همچنین آقای جان کری، وزیر خارجه آمریکا به همراه معاون خود با حضور در محل اقامت

سفیر کشورمان در نیویورک به مذاکره در خصوص نحوه تدوین متن و بخش‌های مورد اختلاف پرداخت. علاوه بر مذاکرات رسمی، آقای دکتر محمد جواد ظریف، رایزنی‌های غیر رسمی فراوانی با صاحبان اندیشه و اصحاب رسانه در آمریکا انجام دادند.

اما لابی ضد توافق در سنای آمریکا هم به تلاش‌های خود ادامه داد و در ۱۷ اردیبهشت سنای آمریکا، قانونی را که براساس آن کنگره از حق نظارت و احتمالاً رد توافق نامه هسته‌ای ایران با گروه ۵+۱ برخوردار خواهد بود با اکثریت آراء تصویب کرد. این طرح که با ۹۸ رأی موافق در برابر تنه‌ایک رأی مخالف تام کاتن، سناتور جمهوری خواه تصویب شد، به مجلس نمایندگان ارسال شد تا هفته بعد رأی‌گیری درباره آن انجام شود. کاخ سفید اعلام کرد اگر این طرح در مجلس نمایندگان بدون انجام تغییرات عمده تصویب شود، باراک اوباما آن را امضاء خواهد کرد که بعداً هم این اتفاق افتاد.

۳۶ - مذاکرات هسته‌ای از ۲۲ تا ۲۵ اردیبهشت ماه بین معاونان آقای دکتر محمد جواد ظریف و خانم فدریکاموگرینی در وین

این مذاکرات در سطح کارشناسی و معاونان و برای کار روی متن از ۲۲ تا ۲۵ اردیبهشت ماه در وین برگزار شد. در این مذاکرات جلسات فشرده‌ای بین دوطرف برگزار شد و کار تدوین بخش مختلف متن براساس چارچوب تهیه شده در لوزان ادامه یافت. عمده تمرکز مباحث این دور از مذاکرات روی تدوین بخش‌های مربوط به متون هسته‌ای در سند نهایی بود.

۳۷ - مذاکرات هسته‌ای از ۲۹ اردیبهشت تا ۸ خرداد در وین

این مذاکرات در سطح کارشناسی و معاونان و برای کار روی متن از ۲۹ اردیبهشت لغایت ۸ خرداد در وین برگزار شد. در این مذاکرات جلسات فشرده‌ای بین دوطرف برگزار شد و کار تدوین بخش‌های مختلف متن براساس چارچوب تهیه شده در لوزان ادامه یافت. معاونان برای بررسی متن از ۲۹ تا ۳۱ اردیبهشت تشکیل جلسه دادند. اما مذاکرات کارشناسی با توجه به پیچیدگی موضوعات تا ۸ خرداد ادامه یافت.

۳۸ - مذاکرات دو جانبه در ژنو ۵ تا ۹ خرداد ۱۳۹۴

آقایان دکتر محمد جواد ظریف و جان کری، وزیرای خارجه ایران و آمریکا برای دومین بار پس از بیانیه لوزان و در راستای رفع اختلافات بر سر راه نگارش پیش نویس جامع اقدام مشترک (برجام) در هتل اینترکننتینال ژنو به گفت و گو نشستند. در این نشست آقایان دکتر سیدعباس عراقچی و دکتر مجید تخت‌روانچی، معاونان وزیر خارجه ایران، خانم وندی شرمن، معاون وزیر خارجه آمریکا و خانم هلگا اشمیت معاون خانم فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و آقای ارنست مونیز، وزیر انرژی

آمریکا حضور یافتند. بررسی دلایل کندی تدوین متن توافق نهایی، هدف اصلی نشست دو جانبه وزرای خارجه ایران و آمریکا در ژنو بود.

۳۹- مذاکرات هسته ای با سه وزیر اروپائی در لوکزامبورگ ۱ تیرماه ۱۳۹۴

آقای دکتر محمد جواد ظریف و همتایان انگلیسی، المان و فرانسوی او در ۱ تیرماه ۱۳۹۴ در لوکزامبورگ دیدار و توافق کردند که هیأت های کارشناسی با جدیت به نگارش توافق جامع ادامه دهند تا در زمان مقتضی وزیران خارجه به مذاکرات وین بپیوندند. آقای دکتر محمد جواد ظریف همچنین با خانم فدریکا موگرینی هماهنگ کننده سیاست خارجی اتحادیه اروپا نیز ملاقات کرد. موضوع هسته ای، مسائل دو جانبه و منطقه ای از محورهای مذاکرات آقای دکتر محمد جواد ظریف در این دیدارها بود.

۴۰- مذاکرات هسته ای و وین ۱۵ خرداد تا ۲۳ تیرماه ۱۳۹۴ و رسیدن به توافق روی جمع بندی متن برنامه جامع اقدام مشترک (برجام)

آخرین مرحله ماراتن مذاکرات هسته ای جمهوری اسلامی ایران و ۱+۵ در وین به مدت بیش از یک ماه صورت گرفت. این مذاکرات ابتداء در سطح کارشناسی آغاز شد. اما بعد از آن با پیوستن معاونان و سپس وزرا ادامه یافت. وزیر امور خارجه کشورمان در ۲ تیرماه به این مذاکرات پیوست و با اقامت ۲۳ روزه خود در هتل کوبورک وین، مذاکرات پیچیده و نفس گیری را با طرف های خارجی انجام داد. در این مذاکرات آقای جان کری به صورت مستمر به مدت ۱۸ روز در وین مستقر شد و رکورد اقامت یک وزیر خارجه آمریکا در خارج از این کشور را در این دور از مذاکرات شکست. مذاکرات به صورت مستمر شب و روز در سطح دو جانبه و در سطح جلسات عمومی بین کشورمان و اعضای ۱+۵ برگزار شد. این مذاکرات نهایتاً در ۲۳ تیرماه ۱۳۹۴ منجر به توافق روی جمع بندی سند پیچیده برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و قطعنامه تأیید کننده آن در شورای امنیت (قطعنامه ۲۲۳۱) شد. برجام که حاوی یک متن اصلی و ۵ ضمیمه است را شاید بتوان پیچیده ترین سند حقوقی، فنی و سیاسی دانست که تاکنون بین ایران و طرف های خارجی منعقد شده است. در بخش های بعدی این کتاب متن کامل انگلیسی و فارسی برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و ضمائم آن که طی قطعنامه ۲۲۳۱ به تأیید شورای امنیت رسیده است ارائه می شود.

قطعهنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) ۶

مصوب شورای امنیت سازمان ملل متحد در نشست ۷۴۸۸

در تاریخ ۲۹ تیرماه ۱۳۹۴ / ۲۰ ژوئیه ۲۰۱۵

شورای امنیت

با یادآوری بیانیه ریاست خود، **S/PRST/2006/15** و قطعهنامه های ۱۹۶۳(۲۰۰۶)، ۱۷۳۷(۲۰۰۶)، ۱۷۴۷(۲۰۰۷)، ۱۸۰۳(۲۰۰۸)، ۱۸۳۵(۲۰۰۸) و ۱۹۲۹(۲۰۱۰)

با تأکید مجدد بر تعهد خود نسبت به معاهده عدم اشاعه سلاح های هسته ای، ضرورت اینکه تمام دولت‌های عضو آن معاهده بایستی به طور کامل به تعهدات خود پایبند باشند، و با یادآوری حق دولت‌های عضو، منطبق بامواد ۱ و ۲ آن معاهده، نسبت به توسعه تحقیق، تولید و استفاده از انرژی هسته ای برای اهداف صلح آمیز بدون تبعیض.

باتأکید براهمیت تلاش های سیاسی و دیپلماتیک برای یافتن یک راه حل مذاکره شده که تضمین نماید برنامه هسته ای ایران انحصاراً برای اهداف صلح آمیز است و با توجه به اینکه چنان راه حلی برای عدم اشاعه ی هسته ای مفید خواهد بود.

با استقبال از تلاش های دیپلماتیک چین، فرانسه، آلمان، فدراسیون روسیه، انگلستان، ایالات متحده، نماینده عالی اتحادیه اروپایی در امور خارجه و سیاست امنیتی، و ایران برای رسیدن به یک راه حل جامع، دراز مدت و مناسب برای موضوع هسته ای ایران، که منتج به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) منعقد در تاریخ ۱۴ جولای ۲۰۱۵، و تأسیس کمیسیون مشترک گردیده، با استقبال از تأکید مجدد ایران در برجام مبنی بر اینکه تحت هیچ شرایطی هیچگاه به دنبال دستیابی، تولید و با اکتساب تسلیحات هسته ای نخواهد بود، با ملحوظ داشتن بیانیه مورخ ۱۴ جولای ۲۰۱۵، چین، فرانسه، آلمان، فدراسیون روسیه، انگلستان، ایالات متحده و اتحادیه اروپایی با هدف ارتقاء شفافیت و ایجاد یک فضای منجر به اجرای کامل برجام با تأیید اینکه انعقاد برجام نشان دهنده ی یک تغییر بنیادین در بررسی این موضوع توسط شورای امنیت است و با ابراز تمایل خود نسبت به ایجاد یک رابطه جدید با ایران که با اجرای برجام تقویت خواهد شد و موجبات پایان رضایت بخش رسیدگی به این موضوع خواهد گردید، با تأیید اینکه اجرای کامل برجام به ایجاد اعتماد نسبت به ماهیت منحصرأ صلح آمیز برنامه هسته ای ایران کمک خواهد کرد، ضمن حمایت قوی از نقش مستقل و اساسی آژانس بین المللی انرژی (آژانس) در راستای آزمایشی پایبندی به موافقت نامه‌های پادمان، از جمله عدم انحراف مواد هسته ای اعلام شده به سمت اهداف غیراعلامی و عدم وجود مواد هسته ای غیر اعلامی و فعالیت های هسته ای غیر اعلامی. و، در این چارچوب، در تضمین ماهیت انحصاراً صلح آمیز برنامه هسته ای ایران، از جمله از طریق اجرای کامل برجام، با تأیید اینکه پادمان‌های آژانس یک جزء اساسی از عدم اشاعه هسته ای بشمار می آید و موجبات تقویت اعتماد بیشتر بین دولت

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

ها می‌شوند، از جمله از طریق ایجاد اطمینان مبنی بر اینکه دولت‌ها نسبت به تعهدات خود وفق موافقتنامه‌های مربوطه پادمان پایبند می‌باشند، در جهت تقویت امنیت دسته‌جمعی آنها کمک کرده و به ایجاد یک محیط مساعد برای همکاری هسته‌ای یاری می‌کنند و مضافاً با شناسایی اینکه اجرای مؤثر و کارآمد اجرای پادمان‌ها نیازمند یک تلاش همراه با همکاری بین‌آژانس و دولت‌هاست. و اینکه دبیرخانه آژانس کماکان به گفتگوی آزاد با دولت‌ها بر سر موضوعات پادمان‌ها به منظور افزایش شفافیت و ایجاد اعتماد و به منظور تعامل با آنان در خصوص اجرای پادمان‌ها ادامه خواهد داد، و در این مورد از ایجاد اختلال بر سر راه توسعه اقتصادی و تکنولوژیک ایران یا همکاری بین‌المللی در زمینه فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای اجتناب ورزد، به مقررات سلامت، ایمنی، حفاظت فیزیکی و سایر مقررات امنیتی جاری و حقوق افراد احترام خواهد گذاشت؛ و هر اقدام احتیاطی را برای حفاظت از اسرار تجاری، تکنولوژیک و صنعتی و همچنین سایر اطلاعات محرمانه‌ای که بر آنها آگاهی می‌یابد اتخاذ خواهد کرد.

با تشویق دولت‌های عضو به همکاری با ایران، از جمله از طریق مشارکت آژانس در چارچوب برجام در زمینه استفاده‌های صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای و به مشارکت در پروژه‌های تعیین‌شده بین‌طرفین برای همکاری صلح‌آمیز هسته‌ای، با عنایت به لغو مفاد قطعنامه‌های سابق و سایر تدابیر پیش‌بینی‌شده در این قطعنامه و با دعوت از دولت‌های عضو برای بذل توجه مقتضی به این تغییرات، با تأکید بر اینکه برجام موجب تقویت و تسهیل توسعه‌ی همکاری و تعاملات عادی اقتصادی و تجاری با ایران می‌شود و با توجه به حقوق و تکالیف، دولت‌ها در ارتباط با تجارت بین‌المللی، با تأکید بر اینکه دولت‌های عضو براساس ماده ۲۵ منشور ملل متحد مکلف هستند تصمیمات شورای امنیت را پذیرفته و اجرا کنند:

۱- برجام را تأیید کرده و با ابرام خواستار اجرای کامل آن براساس برنامه زمانی مندرج در برجام است.
 ۲- از همه دولت‌های عضو، سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی می‌خواهد آن دسته اقداماتی را اتخاذ کند که برای حمایت از اجرای برجام مناسب باشد، از جمله با انجام اقداماتی که همسو با برنامه اجرایی برجام و این قطعنامه هستند و نیز از طریق خودداری از اقداماتی که اجرای تعهدات وفق برجام را با مشکل مواجه می‌کند،

۳- از مدیر کل آژانس می‌خواهد که راستی‌آزمایی و نظارت ضروری بر تعهدات مرتبط هسته‌ای ایران را برای تمام مدت اجرای این تعهدات وفق برجام انجام دهد و مجدداً تأکید می‌نماید که ایران باید به طور کامل آنگونه که آژانس درخواست می‌نماید همکاری کند تا آژانس بتواند تمام موضوعات معوقه به نحو مشخص شده در گزارش‌هایش را حل کند،

۴- از مدیر کل آژانس درخواست می‌کند تا در خصوص اجرای تعهدات ایران وفق برجام گزارش‌های منظم به شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی؛ و در صورت اقتضاء به موازات آن به شورای امنیت ارائه دهد، و همچنین هر زمان که مدیر کل آژانس براساس دلایل معقول اعتقاد داشته باشد که موضوعی

وجود دارد که موجب نگرانی بوده و به طور مستقیم بر ایفاء تعهدات برجام تأثیر می‌گذارد، به شورای حکام و به موازات آن به شورای امنیت گزارش دهد.

لغوها

۵- از مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درخواست می‌کند به محض آنکه آژانس انجام اقدامات مشخص شده در بندهای ۱-۱۵ تا ۱۱-۱۵ برجام توسط ایران را راستی آزمایی کرد، گزارشی در تأیید این واقعیت‌ها به شورای حکام و به طور موازی به شورای امنیت ارائه دهد.

۶- همچنین از مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌خواهد که به محض اینکه آژانس به «نتیجه‌گیری موسع» رسید مبنی بر اینکه تمام مواد هسته‌ای در ایران در فعالیت‌های صلح‌آمیز است، گزارشی در تأیید این نتیجه‌گیری به شورای حکام آژانس و به موازات آن به شورای امنیت تسلیم کند،

۷- در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد، تصمیم می‌گیرد که متعاقب دریافت گزارش مذکور در بند ۵ از آژانس:

الف) مفاد قطعنامه‌های ۱۹۶۹(۲۰۰۶)، ۱۷۳۷(۲۰۰۶)، ۱۷۴۷(۲۰۰۷)، ۱۸۰۳(۲۰۰۸)، ۱۸۳۵(۲۰۰۸)، ۱۹۲۹(۲۰۱۰) و ۲۲۲۴(۲۰۱۵) باید لغو شوند،

ب) تمام دولت‌ها باید از بندهای ۱، ۴، ۲، ۵ و همچنین مفاد بندهای فرعی (الف) تا (و) بند ۶ پیوست ب در دوره‌های مشخص شده در هر بند یا بند فرعی تبعیت کرده، و همچنین فراخوانده می‌شوند به اینکه از بندهای ۳ و ۷ تبعیت کنند،

۸- در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم می‌گیرد که ده سال پس از روز توافق برجام به نحو تعیین شده در برجام، تمام مفاد این قطعنامه باید لغو شود و هیچ‌کدام از قطعنامه‌های مذکور در بند ۷ (الف) نباید اجراء شوند. شورای امنیت رسیدگی به موضوع هسته‌ای ایران را پایان داده و موضوع «عدم اشاعه» از فهرست موضوعاتی که در دستور کار شورای امنیت قرار دارند خارج می‌شوند،

۹- در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم می‌گیرد که لغوهای توصیف شده در بند ۸ این قطعنامه، چنانچه مفاد قطعنامه‌های قبلی در راستای بند ۱۲ اعمال شده باشد رخ نخواهد داد.

اعمال مفاد قطعنامه‌های گذشته^۲

۱۰- چین، فرانسه، آلمان، فدراسیون روسیه، انگلستان، ایالات متحده، اتحادیه اروپایی و ایران، «اطراف برجام» را تشویق می‌کند که هرگونه موضوع برآمده در ارتباط با اجرای تعهدات برجام را از طریق آئین‌های مشخص شده در برجام حل و فصل نمایند، و عزم خود را برای پرداختن به شکایت‌های احتمالی طرف‌های برجام در خصوص موارد عدم پایبندی اساسی از سوی یک طرف دیگر برجام ابراز می‌دارد،

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته‌ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

۱۱- در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم می‌گیرد که ظرف ۳۰ روز از دریافت اعلامیه یکی از دولت‌های طرف برجام در مورد مسأله‌ای که آن دولت طرف برجام اعتقاد دارد که مصداق عدم پایبندی اساسی در مورد تعهدات وفق برجام است. شورا باید در مورد پیش‌نویس یک قطعنامه برای ادامه‌ی اجرای لغوهای مذکور در بند ۷ (الف) این قطعنامه رأی‌گیری کند، مضافاً تصمیم می‌گیرد که چنانچه ظرف ۱۰ روز از اعلامیه فوق‌الذکر، هیچ‌طرفی از شورای امنیت چنین پیش‌نویس قطعنامه‌ای را برای رأی‌گیری ارائه نکرد، این رئیس‌شورای امنیت است که باید چنین پیش‌نویس قطعنامه‌ای را ارائه کرده و آن را ظرف ۳۰ روز از زمان اعلامیه فوق‌الذکر به رأی بگذارد و شورا قصد خود را برای در نظر گرفتن دیدگاه‌های دولت‌های درگیر در موضوع و هر نظریه‌هیأت مشورتی ایجاد شده در برجام در خصوص موضوع ابراز می‌دارد،

۱۲- در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم می‌گیرد که اگر شورای امنیت یک قطعنامه وفق بند ۱۱ برای ادامه اجرای لغوهای بند ۷ (الف) تصویف نکرد، آنگاه با اثربخشی از مان نیمه شب به وقت گرینویچ پس از سی‌امین روز متعاقب دریافت اعلامیه مورد اشاره بند ۱۱ به شورای امنیت، تمام مفاد قطعنامه‌های ۱۶۹۶ (۲۰۰۶)، ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ (۲۰۰۸)، ۱۸۳۵ (۲۰۰۸) و ۱۹۲۹ (۲۰۱۰) که براساس بند ۷ (الف) لغو شده بوده‌اند، باید به همان نحوی اعمال شوند که پیش از تصویب این قطعنامه اعمال می‌شدند و تدابیر مندرج در بندهای ۷، ۸ و ۱۶ تا ۲۰ این قطعنامه باید لغو شوند، مگر آنکه شورای امنیت به گونه دیگری تصمیم بگیرد.

۱۳- تأکید می‌کند که در صورت ارائه اعلامیه به شورای امنیت به نحوی مذکور در بند ۱۱، ایران و سایر اعضاء برجام باید برای حل و فصل موضوعی تلاش کنند که موجب آن اعلان شده است، و قصد خود را برای جلوگیری از اعمال مجدد مفاد در صورت فیصله مسأله‌ای که موجب اعلامیه شده ابراز می‌دارد. در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم می‌گیرد که اگر دولت طرف برجام که اعلامیه را صادر کرده است به شورای امنیت اطلاع دهد که موضوع مزبور پیش از پایان دوره ۳۰ روز مشخص شده در بند ۱۲ بالا حل و فصل شده است. آنگاه مفاد این قطعنامه از جمله لغوهای مندرج در بند ۷ (الف) علیرغم بند ۱۲ بالا در جای خود باقی خواهد ماند و این بیانیه ایران را مورد توجه قرار می‌دهد که چنانچه مفاد قطعنامه‌های پیشین در راستای بند ۱۲ کلاً یا جزاً اعمال شوند، ایران آن را به عنوان مبنایی برای توقف اجرای تعهدات خود وفق برجام تلقی خواهد کرد.

۱۴- تأیید می‌کند که اعمال مفاد قطعنامه‌های پیشین وفق بند ۱۲، نسبت به قراردادهایی که پیش از زمان اعمال بین هر طرف و ایران یا اشخاص و نهادهای ایرانی امضاء شده باشد دارای اثر عطف به ماسبق نخواهد بود، مشروط بر اینکه فعالیت‌ها مورد نظر این قراردادها و اجرای آنها یا برجام، قطعنامه حاضر و قطعنامه‌های پیشین منطبق باشد

۱۵ - تأیید می‌کند که هرگونه اعمال مفاد قطعنامه‌های پیشین وفق بند ۱۲ با هدف آسیب وارد کردن به افراد یا نهادهایی نیست که پیش از اعمال آن مفاد با ایران یا اشخاص و نهادهای ایران وارد معاملاتی شده باشند که با برجام و با این قطعنامه منطبق است و دولت‌های عضو را به مشورت با یکدیگر در خصوص این آسیب و اقدام برای تخفیف چنین آسیب‌ناخواسته‌ای به آن اشخاص و نهادهای تشویق می‌کند و تصمیم می‌گیرد اگر مفاد قطعنامه‌های پیشین وفق بند ۱۲ اعمال شد، تدابیر را با اثر عطف به ماسبق نسبت به اشخاص و نهادهای به دلیل فعالیت‌های تجاری با ایران که با برجام، قطعنامه حاضر و قطعنامه‌های پیشین پیش از اعمال آن مفاد منطبق بوده اعمال نکند.

اجرای برجام^۸

۱۶ - در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم می‌گیرد که توصیه‌های کمیسیون مشترک در خصوص طرح‌های دولتها برای مشارکت در یا اجازه دادن به فعالیت‌های هسته‌ای مرتبط مذکور در بند ۲ را بررسی کند. و اینکه چنین توصیه‌هایی باید تصویب شده قلمداد شوند، مگر اینکه شورای امنیت قطعنامه‌ای برای رد یک توصیه کمیسیون مشترک ظرف ۵ روز کاری از زمان دریافت آن تصویب کند.

۱۷ - از دولت‌های عضو که به دنبال مشارکت در یا صدور اجازه فعالیت‌های بیان شده درخواست می‌کند تا طرح‌های خود را به شورای امنیت ارائه کنند و قصد خود را برای به اشتراک گذاشتن چنین طرح‌هایی با کمیسیون مشترک ایجاد شده در برجام برای بررسی آن‌ها ابراز می‌دارد، و از هر یک از دولت‌های عضو شورای امنیت دعوت می‌کند تا اطلاعات مرتبط و نظراتشان در مورد این طرح‌ها را ارائه نمایند، کمیسیون مشترک را تشویق می‌کند که توجه مقتضی به هر یک از این اطلاعات و نظرات مبذول داشته و درخواست می‌کند که کمیسیون مشترک توصیه‌های خود در مورد این طرح‌ها را ظرف ۲۰ روز کاری (یا در صورت تمدید، ظرف ۳۰ روز کاری) به شورای امنیت ارائه دهد.

۱۸ - از دبیر کل درخواست می‌کند به منظور حمایت از اجرای برجام، تدابیر اجرایی لازم را برای تسهیل برقراری ارتباط میان دولت‌های عضو و بین شورای امنیت و کمیسیون مشترک از طریق ترتیبات عملی مورد توافق اتخاذ کند.

۱۹ - از آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و کمیسیون مشترک درخواست می‌کند که به نحو مشخص شده در برجام، بنا به اقتضاء، رایزنی و تبادل اطلاعات کنند و همچنین درخواست می‌کند که دولت‌های صادرکننده برجام با کمیسیون مشترک همکاری کنند.

۲۰ - از کمیسیون مشترک درخواست می‌کند بررسی طرح‌ها برای انتقال و فعالیت‌های مذکور در بند ۲، از هرگاه با این قطعنامه و مفاد و اهداف برجام منطبق باشند را با نگرانی به تأیید بررسی نماید، تا امکان انتقال اقلام، مواد، تجهیزات، کالاها و فناوری‌های لازم برای فعالیت‌های هسته‌ای ایران ذیل برجام فراهم

۱. مجموعه اسناد مذاکرات هسته‌ای، دکتر محمد حسن دریایی، سال ۱۳۹۴، نشر وزارت خارجه

شود و کمیسیون مشترک را تشویق می کند تا آئین نامه هایی را به منظور کسب اطمینان از بررسی دقیق و کامل چنین طرح هایی ایجاد کند.

معافیت ها

۲۱ - در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم میگیرد تدابیر اعمال شده در قطعنامه های ۱۶۹۶ (۲۰۰۶)، ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ (۲۰۰۸)، ۱۸۳۵ (۲۰۰۸) و ۱۹۲۹ (۲۰۱۰) در خصوص عرضه، فروش یا انتقال اقلام، مواد، تجهیزات، کالاها و فناوری، و ارائه هرگونه کمک فنی، آموزش، مساعدت مالی، سرمایه گذاری، واسطه گری یا دیگر خدمات مرتبط توسط دولت های طرف برجام با دولت های عضو ی که در هماهنگی با آن ها اقدام می نمایند، که مستقیماً به موارد زیر مرتبط باشد اعمال نشود:

الف) انجام تغییرات در دو آبخار تأسیسات فردو برای تولید ایزوتوپ های پایدار
ب) صادرات اورانیوم غنی شده ایران مازاد بر ۳۰۰ کیلوگرم در قبال اورانیوم طبیعی
ج) مدرنیزه کردن راکتور اراک براساس طرح مفهومی اولیه مورد توافق و متعاقباً براساس طراحی نهایی مورد توافق این راکتور.

۳۲ - در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم میگیرد که دولت های عضو دخیل در فعالیت های اجازه داده شده وفق بند ۲۱، باید اطمینان کسب کنند از اینکه:

الف) تمام فعالیت های صورت گرفته کاملاً در انطباق با برجام هستند.
ب) ۱۰ روز پیش از چنین فعالیت هایی، کمیته تأسیس شده طبق قطعنامه ۱۷۳۷ (۲۰۰۶) و در صورت تأسیس، کمیسیون مشترک را مطلع کنند.
ج) الزامات مقتضی دستورالعمل ها به نحوی که در بخشنامه آژانس بین المللی انرژی اتمی (INFCIRC) مورد اشاره در قطعنامه ۱۷۳۷ (۲۰۰۶) و نسخه های به روز شده آن، رعایت شده باشد.
د) از حق راستی آزمایی استفاده نهایی و محل استفاده نهایی هریک از موارد تأمین شده برخوردار شده و قادر به اعمال موثر این حق باشند.

ه) در صورتی که اقلام، مواد، تجهیزات، کالاها و فناوری های عرضه شده جزء فهرست بخشنامه های آژانس بین المللی انرژی اتمی مورد اشاره در قطعنامه ۱۷۳۷ (۲۰۰۶) و نسخه های بروز شده آن، قرار دارد، ظرف ۱۰ روز از تأمین، فروش یا انتقال، آژانس را در جریان قرار دهند.

۲۳ - در اقدام وفق ماده ۴۱ منشور ملل متحد تصمیم میگیرد که همچنین مفاد اعمال شده در قطعنامه های ۱۶۹۶ (۲۰۰۶)، ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ (۲۰۰۸)، ۱۸۳۵ (۲۰۰۸) و ۱۹۲۹ (۲۰۱۰) به آن مقدار که برای اجرای انتقال و فعالیت هایی که از قبل به صورت مورد به مورد توسط کمیته تأسیس شده وفق قطعنامه ۱۷۳۷ (۲۰۰۶) تأیید می شود اعمال نشود، به نحوی که:

الف) مستقیماً مرتبط با اجرای اقدامات مرتبط هسته‌ای مشخص شده در بندهای ۱- ۱۵ تا ۱۱- ۱۵- برجام باشد.

ب) برای آماده‌سازی اجرای برجام لازم باشد.

ج) کمیته آنها را با اهداف این قطعنامه منطبق تشخیص داده باشد.

۲۴- متذکر می‌شود که آثار مفاد بندهای ۲۱، ۲۲، ۲۳ و ۲۷ در صورتی که مفاد قطعنامه‌های پیشین وفق بند ۱۲ اعمال شوند ادامه پیدا خواهند کرد.

سایر موضوعات

۲۵- تصمیم می‌گیرد تا ترتیبات عملی لازم را به منظور اجرای مستقیم وظایف مرتبط با اجرای این قطعنامه از جمله وظایف مشخص شده و انتشار راهنمایی‌ها انجام دهد.

۲۶- از همه دولتها، نهادهای مربوطه سازمان ملل متحد و دیگر طرف‌های ذی‌نفع به اصرار می‌خواهد تا برای اجرای امور مربوط به این قطعنامه به طور کامل با شورای امنیت همکاری کنند. به خصوص از طریق ارائه اطلاعاتی که در مورد اجرای تمهیدات این قطعنامه در اختیار دارند.

۲۷- تصمیم می‌گیرد که تمام مفاد برجام تنها برای اجرای آن بین گروه ۵+۱ و ایران است و نباید به عنوان ایجاد سابقه برای دولت دیگری یا برای اصول حقوق بین‌الملل یا حقوق و تکالیف وفق معاهده منع اشاعه سلاح‌های هسته‌ای و سایر اسناد مربوطه و همچنین اصول و رویه‌های شناخته شده بین‌المللی قلمداد شوند.

۲۸- یادآور می‌شود که مفاد اعمال شده وفق بند ۱۲ قطعنامه ۱۷۳۷ (۲۰۰۶) نباید مانع شود تا یک فرد یا موجودیت تحریم شده، برای پرداخت‌های مربوطه به قراردادهای پیش از تحریم آن فرد یا موجودیت را انجام دهد، مشروط بر اینکه شروط بر اینکه شروط مشخص شده در بند ۱۵ آن قطعنامه رعایت شوند و تصریح می‌کند که اگر مفاد قطعنامه‌های قبلی پیرو بند ۱۲ این قطعنامه بازاعمال شدند، آنگاه این قاعده اعمال خواهد شد.

۲۹- تأکید می‌کند بر اهمیت اینکه همه دولت‌ها تدابیر ضروری برای حصول اطمینان از اینکه هیچ ادعایی از جانب دولت ایران یا هر شخص و نهادی در ایران یا افراد و نهادهای مشخص شده براساس قطعنامه ۱۷۳۷ (۲۰۰۶) و قطعنامه‌های مربوطه یا افرادی که از طریق آنها یا به نفع آنها طرح دعوا می‌کنند. در ارتباط با هر قرارداد یا مبادله‌ای مسموع نباشد که اجرای آن به واسطه اعمال مفاد قطعنامه‌های ۱۷۳۷ (۲۰۰۶)، ۱۷۴۷ (۲۰۰۷)، ۱۸۰۳ (۲۰۰۸)، ۱۹۲۹ (۲۰۱۰) و این قطعنامه جلوگیری شده است.

۳۰- تصمیم می‌گیرد تا زمانی که مفاد این قطعنامه براساس بند ۸ لغو می‌شود موضوع را در دستور کار خود داشته باشد.

فهرست منابع و مآخذ

- خمینی. روح الله. وصیت نامه سیاسی الهی. تهیه و تنظیم رسول سعادت‌مند. تسنیم قم. ۱۳۸۵
- دریایی. محمد حسن. مجموعه اسناد مذاکرات هسته ای جمهوری اسلامی ایران. تهران. نشر وزارت خارجه چاپ اول. ۱۳۹۴
- شکوری، ابوالفضل، فقه سیاسی در اسلام، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم، چاپ دوم، ۱۳۷۷
- عسکرخانی. ابو محمد. بزرگترین حادثه تاریخ ملت ایران. تهران. روزنامه خراسان. ۱۳۹۰
- عسکرخانی. ابو محمد. رژیم های بین المللی. تهران. انتشارات ابرار معاصر. ۱۳۸۳
- علی بابایی. غلامرضا. فرهنگ دیپلماسی و روابط بین الملل. تهران. نشر وزارت خارجه چاپ اول. ۱۳۹۲
- عمید زنجانی. عباسعلی. فقه سیاسی. تهران. انتشارات امیر کبیر. ۱۳۸۴
- فصلنامه پژوهش حوزه ویژه علوم اسلامی - سیاسی سال ششم شماره های ۲۱ و ۲۲. ۱۳۸۴
- قبادی. محسن. ۱۳۵۰. قرآن و روابط بین الملل. قم. انتشارات کومه. ۱۳۸۷
- نرم افزار جامع التفاسیر. تفسیر قرآن کریم. مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور. قم. ۱۳۸۹
- نرم افزار زمزم. علوم سیاسی. پژوهشکده تحقیقات اسلامی سپاه پاسداران. ۱۳۸۹
- وصیت نامه الهی - سیاسی حضرت امام خمینی (ره). موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره). چاپ ۵۲. سال ۹۳.